

Monitor bouwketen

Voorjaar 2023

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Juni 2023

Monitor bouwketen

Voorjaar 2023

Nylas Visser

Inhoudsopgave		
Conclusies op hoofdlijnen		5
1	Bouwketen	7
2	Architectenbureaus	12
3	Ingenieursbureaus	13
4	Bouwbedrijven	14
5	Installatiebedrijven	15
Bijlage A De opbouw van de monitor		16

Conclusies op hoofdlijnen

De Monitor Bouwketen beschrijft halfjaarlijks de recente conjuncturele ontwikkelingen in de bouwketen. De bouwketen is in deze rapportage in vier schakels verdeeld: architectenbureaus, ingenieursbureaus, bouwbedrijven en installatiebedrijven.

Recente economische ontwikkelingen

Volgens het CBS is de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van 2023 met 0,7% gedaald ten opzichte van het laatste kwartaal van 2022. Dit wordt vooral veroorzaakt door een daling van het handelssaldo (uitvoer minus invoer van goederen en diensten). De toegevoegde waarde van de bouw nam van alle sectoren in de Nederlandse economie het hardst toe, en steeg met 2,4% ten opzichte van het vierde kwartaal van 2022.

De werkgelegenheid in de bouwnijverheid is in het eerste kwartaal van 2023 uitgekomen op 491 duizend personen, en het aantal openstaande vacatures in de bouwnijverheid ligt op 72 vacatures per duizend banen, drie meer dan in het laatste kwartaal van 2022. Voor april 2023 rapporteerde het UWV 2.784 lopende WW-uitkeringen in de bouwnijverheid, 232 minder dan in april 2022.

Conjunctuur bouwketen

De conjunctuurindicatoren voor de gehele bouwketen zijn ten opzichte van de najaarsmeting van 2022 gelijk gebleven of licht gestegen. De afzonderlijke schakels laten echter verschillende ontwikkelingen zien. De orderportefeuilles zijn gestegen bij de bouwbedrijven en installatiebedrijven, en zijn gestabiliseerd bij de architectenbureaus en ingenieursbureaus. De verwachtingen van bedrijven voor zowel de omzet als het personeelsbestand in het tweede kwartaal lopen uiteen; de bouwbedrijven, architectenbureaus en ingenieursbureaus zijn negatiever, terwijl de installatiebedrijven positiever zijn.

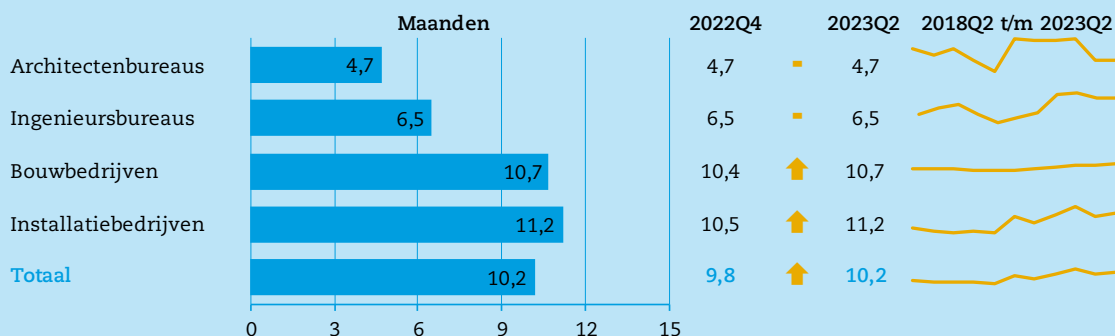
Stand van de conjunctuur per schakel in de bouwketen

- **Architectenbureaus** – De gemiddelde werkvoorraad is ten opzichte van de najaarsmeting 2022 gelijk gebleven op 4,7 maanden. De verwachtingen rondom de omzet en personeel zijn negatief; ruim 40% van de bureaus verwacht een afname van de omzet in het vierde kwartaal (16% verwacht een hogere omzet). Ongeveer 10% van de bureaus verwacht in de komende maanden een krimp van het personeelsbestand, 6% een uitbreiding.
- **Ingenieursbureaus** – Ook bij de ingenieursbureaus is de gemiddelde werkvoorraad met 6,5 maand onveranderd ten opzichte van de voorgaande meting. De omzetverwachting is ook nagenoeg onveranderd; per saldo verwacht ongeveer 35% van de ingenieursbureaus een hogere omzet in de komende maanden. De verwachting omtrent het personeelsbestand is minder positief. Per saldo verwacht 12% van de bureaus een uitbreiding van het personeelsbestand, in de vorige meting was dat 22%.
- **Bouwbedrijven** – De bouwbedrijven zien de gemiddelde werkvoorraad ten opzichte van een half jaar geleden met 0,3 maand toenemen en uitkomen op 10,7 maanden werk. Per saldo verwacht ongeveer 5% van de bouwbedrijven personeel aan te nemen, tegenover 7% in november. De omzetverwachting is per saldo zo goed als neutraal; ongeveer 19% verwacht een toename, terwijl 17% een afname verwacht.
- **Installatiebedrijven** – Na een daling van 2 maanden in de najaarsmeting, steeg de gemiddelde werkvoorraad bij installatiebedrijven met 0,7 maand naar 11,2 maanden werk. Bijna 90% van de bedrijven verwacht het personeelsbestand uit te breiden, terwijl 5% een

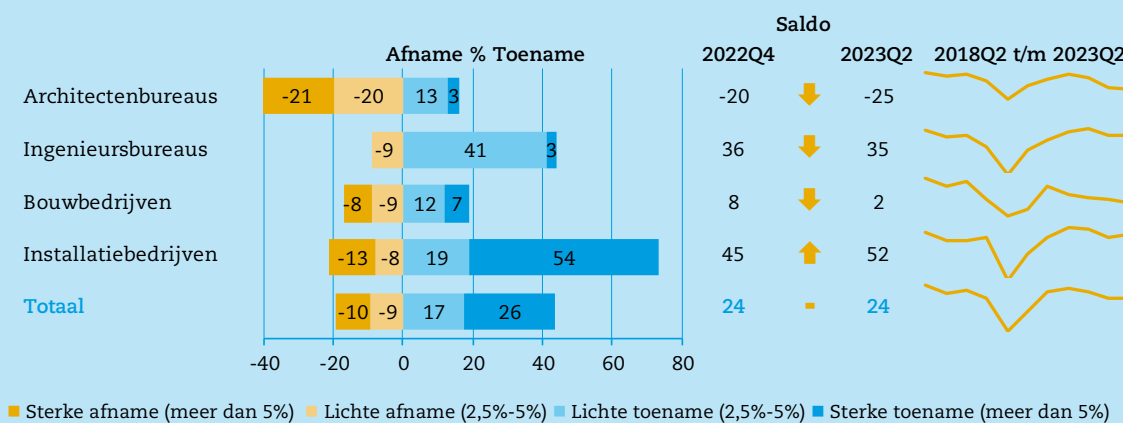
kleiner bestand verwacht. Per saldo verwacht ruim de helft van de installateurs een stijging van de omzet.

Dashboard conjunctuur bouwketen

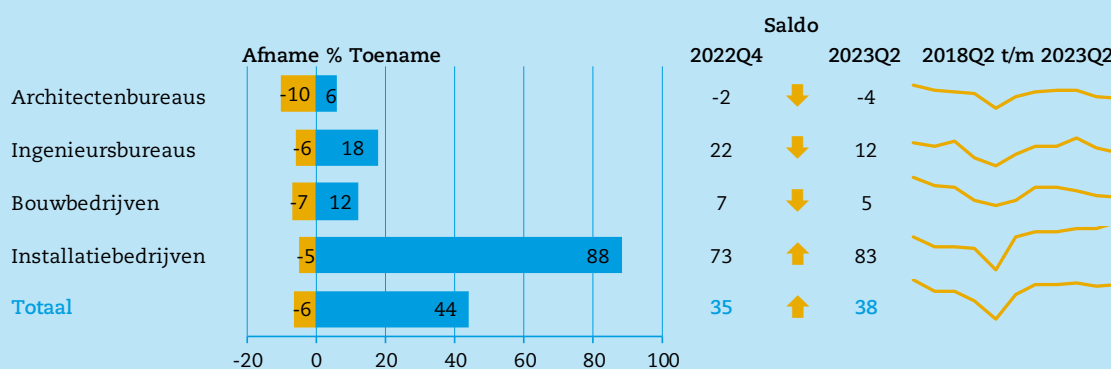
Orderportefeuille

Verwachting van bedrijven over de omzet 2^e kwartaal

Verwachting van bedrijven over het personeelsbestand 2^e kwartaal

* Bron: EIB, MC/Techniek Nederland, Panteia/Kon. BNA, Panteia/Kon. NLIingenieurs

---

1 Bouwketen

Dit hoofdstuk beschrijft de conjunctuur in de bouwketen. Het eerste deel geeft een beeld van de recente ontwikkelingen van de toegevoegde waarde, faillissementen, werkgelegenheid en werkloosheid. Vervolgens komen de huidige orderportefeuilles in de bouwketen aan bod. Tot slot worden de ontwikkelingen beschreven die ondernemingen in de bouwketen verwachten ten aanzien van hun omzet en personeelsbestand.

1.1 Recente ontwikkelingen

Economische groei

Volgens de eerste cijfers van het CBS is het bruto binnenlands product (bbp) in het eerste kwartaal van 2023 met 0,7 gekrompen ten opzichte van het laatste kwartaal van 2022. Deze krimp komt vooral voor rekening van een afname van het saldo in- en uitvoer van goederen en diensten. De huishoudensconsumptie is gelijk gebleven ten opzichte van het vierde kwartaal van 2022. Investerings in vaste activa zijn juist toegenomen. Ten opzichte van het eerste kwartaal van 2022 is het bbp met 1,9% gestegen. De totale bruto investeringen in vaste activa stegen hierbij het hardst.

In meer dan de helft van de Nederlandse bedrijfstakken daalde de toegevoegde waarde in basisprijzen¹ in het eerste kwartaal van 2023 ten opzichte van het kwartaal ervoor. De sector met de sterkste daling was de delfstoffenwinning, maar ook de bedrijfstak handel, horeca vervoer en opslag droeg negatief bij. De bouwnijverheid was de sector met de grootste stijging; ten opzichte van het laatste kwartaal van 2022 steeg de toegevoegde waarde met 2,4%.

Faillissementen

In het eerste kwartaal van 2023 zijn 94 bedrijven in de bouwnijverheid (bouwbedrijven en installatiebedrijven) en 25 architecten- en ingenieursbureaus failliet verklaard. In hetzelfde kwartaal een jaar eerder waren dit er respectievelijk 81 en 6. Met in totaal 119 gefailleerde bedrijven in de bouwketen in het eerste kwartaal van 2023 ligt het aantal faillissementen nog steeds lager dan in de kwartalen voor de coronacrisis. In de laatste vier kwartalen is er in de gehele bouwketen 415 maal faillissement uitgesproken, 57 meer dan in de vier kwartalen daarvoor.

In het eerste kwartaal van 2023 zijn er ruim 8.250 bedrijven in de totale bouwketen opgericht. Dit zijn er bijna 900 meer dan in hetzelfde kwartaal in 2022. Meer dan 95% van de oprichtingen betreffen bedrijven met maximaal 1 werkzaam persoon. De overige oprichtingen betreffen zo goed als allen bedrijven met 2 tot 10 werkzame personen. Het aantal opheffingen in de bouwketen ligt in hetzelfde kwartaal op bijna 3.450. In het eerste kwartaal van 2022 werden er nog ruim 4.300 bedrijven opgeheven. De opgeheven architecten- en ingenieursbureaus hadden allemaal minder dan 10 werkzame personen in dienst. Bij de bedrijven in de bouwnijverheid was dit grotendeels ook het geval, slechts 15 van de 2.825 opgeheven bedrijven hadden meer dan 10 personen in dienst.

Werkgelegenheid

In het eerste kwartaal van 2023 kwam het aantal werknemers in de bouwnijverheid volgens gegevens van het CBS ongeveer uit op 345 duizend. Ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2022 betekent dit een stijging van ongeveer 6.000 werknemers. In totaal zijn er in het eerste kwartaal van 2023 ongeveer 491 duizend werkenden (werknemers en zelfstandigen) actief in de bouw. Het aantal openstaande vacatures in de bouwnijverheid bedraagt in het eerste kwartaal van 2023 ongeveer 72 vacatures per duizend banen. Na twee kwartalen van daling is de vacaturegraad ten opzichte van het laatste kwartaal in 2022 weer gestegen. Hiermee blijft de

---

¹ De toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als het totaal van lonen, salarissen, afschrijvingskosten, rentekosten en resultaat voor belasting (omzet minus ingekochte goederen en diensten).

vacaturegraad in historisch perspectief op een hoog niveau liggen. In het eerste kwartaal van 2021 lag de vacaturegraad 4 vacatures per duizend banen hoger. Het aantal banen voor werknemers is volgens het CBS in dezelfde periode met 7.000 gestegen.

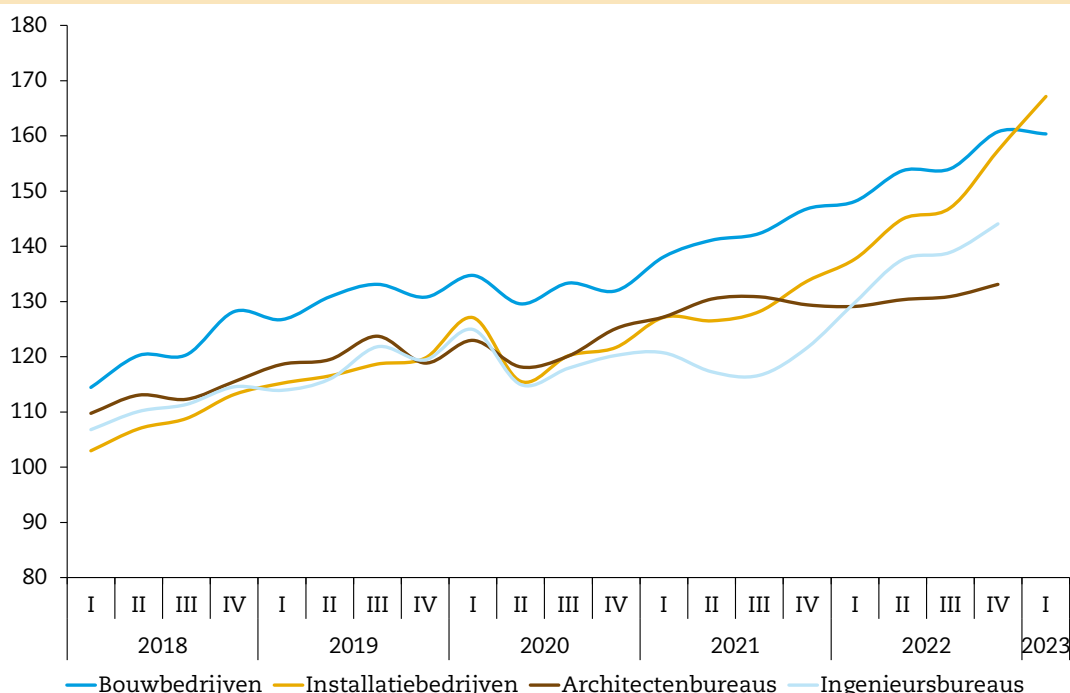
Werkloosheid

Voor april 2023 rapporteerde het UWV 2.784 lopende WW-uitkeringen binnen de bouwnijverheid, ruim 230 minder dan in april 2022. Het aantal werklozen volgt een seizoenspatroon; in maart en april begint het aantal lopende uitkeringen meestal terug te lopen na een hoogtepunt in januari en februari. De totale werkloze beroepsbevolking bedroeg volgens de seizoensgecorrigeerde cijfers van het CBS ongeveer 343 duizend mensen ofwel 3,4% in april 2023. Ten opzichte van april 2022 is de totale werkloosheid met 0,2 procentpunt ofwel 27 duizend personen toegenomen.

Ontwikkelingen omzet

Figuur 1 laat de seizoensgecorrigeerde ontwikkeling van de omzetwaarde van de afzonderlijke schakels binnen de bouwketen zien. Voor de installatiebedrijven en de bouwbedrijven is dit vanaf begin 2018 tot en met het eerste kwartaal van 2023. De stijging van de toegevoegde waarde in de bouwnijverheid lijkt sterk geconcentreerd bij de installatiebedrijven. Bij de bouwbedrijven is de omzet in het eerste kwartaal lager dan in het laatste kwartaal van 2022. De omzet bij de installatiebedrijven stijgt nu al zeven kwartalen op rij. De omzetontwikkeling bij de ingenieurs- en architectenbureaus zijn bekend tot en met het laatste kwartaal van 2022. Beide schakels laten een lichte stijging zien.

Figuur 1   **Ontwikkeling (seizoensgecorrigeerde) omzet per schakel binnen de bouwketen, 2018Q1-2022Q3, 2016=100, lopende prijzen**

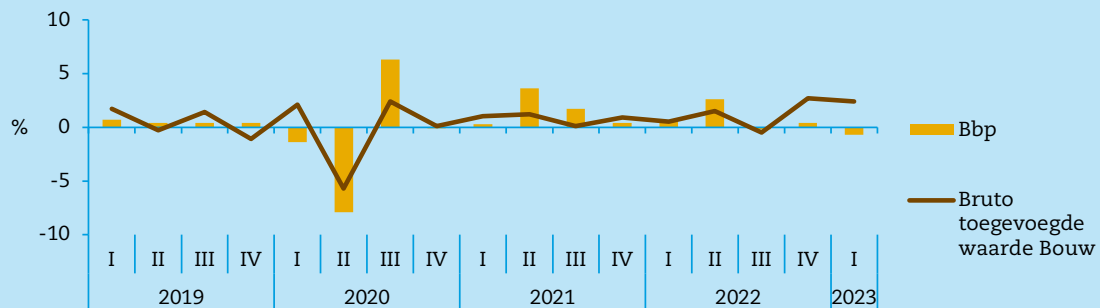

Bron: CBS, EIB

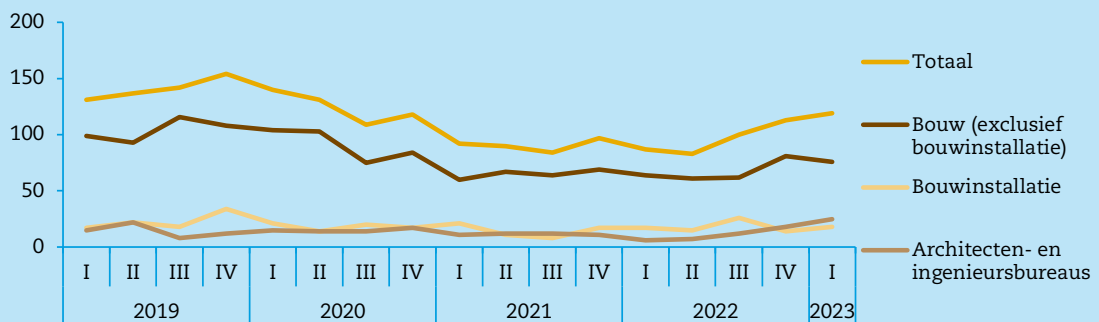
Dashboard recente ontwikkelingen

Economische groei

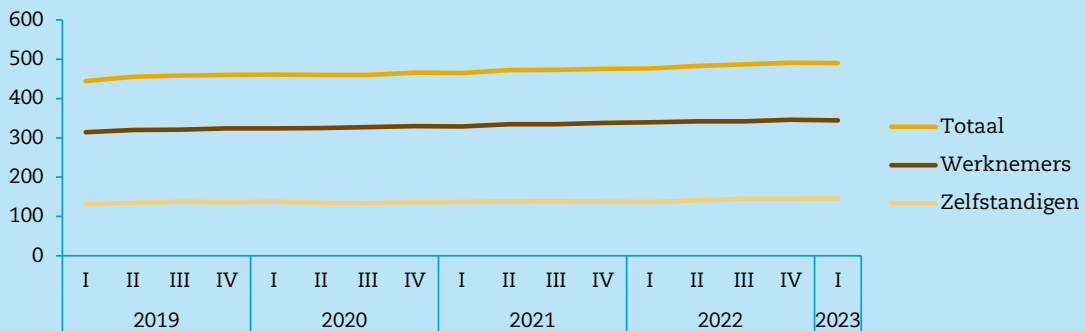
Volume-ontwikkeling bbp en toegevoegde waarde in de bouw, kwartaal op kwartaal mutaties in procenten

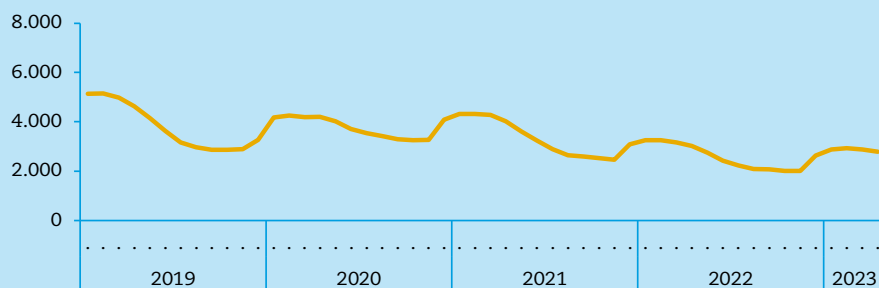
Aantal faillissementen in de bouwketen

Werkgelegenheid in de bouwnijverheid, in personen x 1.000

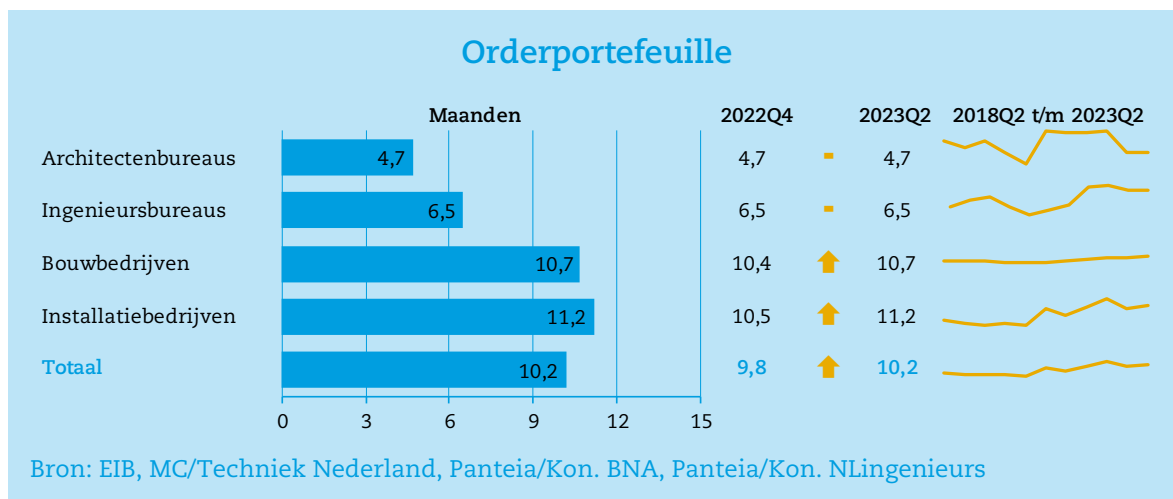
Aantal personen met een WW-uitkering in de bouwnijverheid

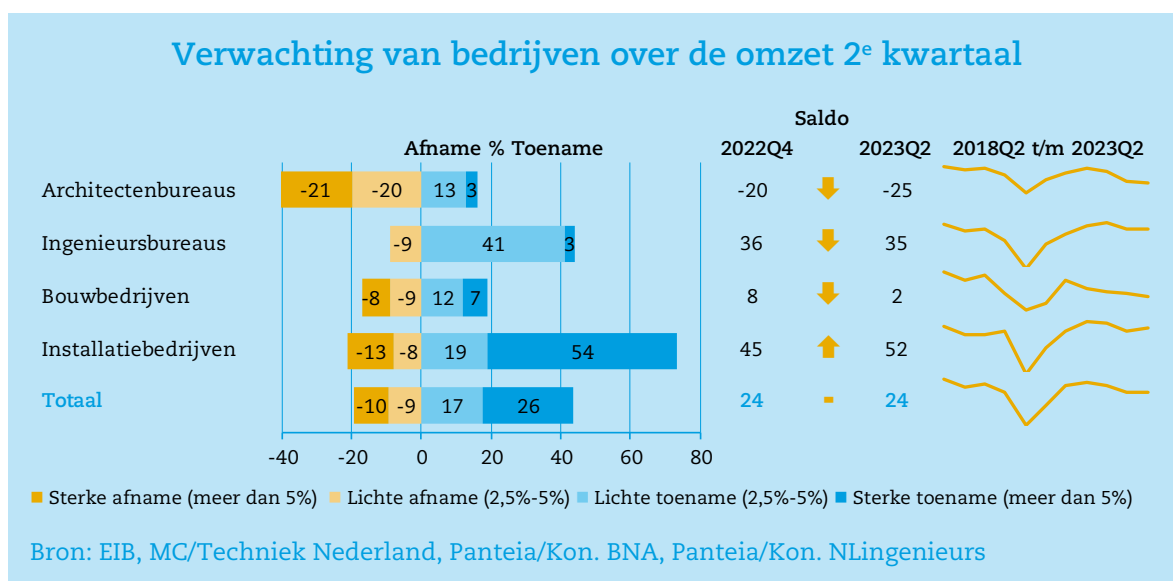
Bron: CBS, UWV, bewerking EIB

1.2 Conjunctuur bouwketen

De conjunctuurindicatoren komen voor de bouwketen als geheel op hetzelfde niveau of iets hoger uit ten opzichte van de najaarsmeting. Dit relatief positieve beeld lijkt vooral te worden gedragen door positieve resultaten bij de installatiebedrijven, waar alle indicatoren positiever zijn dan een half jaar geleden. Bij de bouwbedrijven is er sprake van een stijging van de gemiddelde werkvoorraad, maar een minder positief sentiment bij de overige indicatoren. Bij de architecten- en ingenieursbureaus blijven de indicatoren gelijk of dalen. Alle veranderingen die hieronder worden besproken, zijn ten opzichte van de najaarsmeting van 2022.

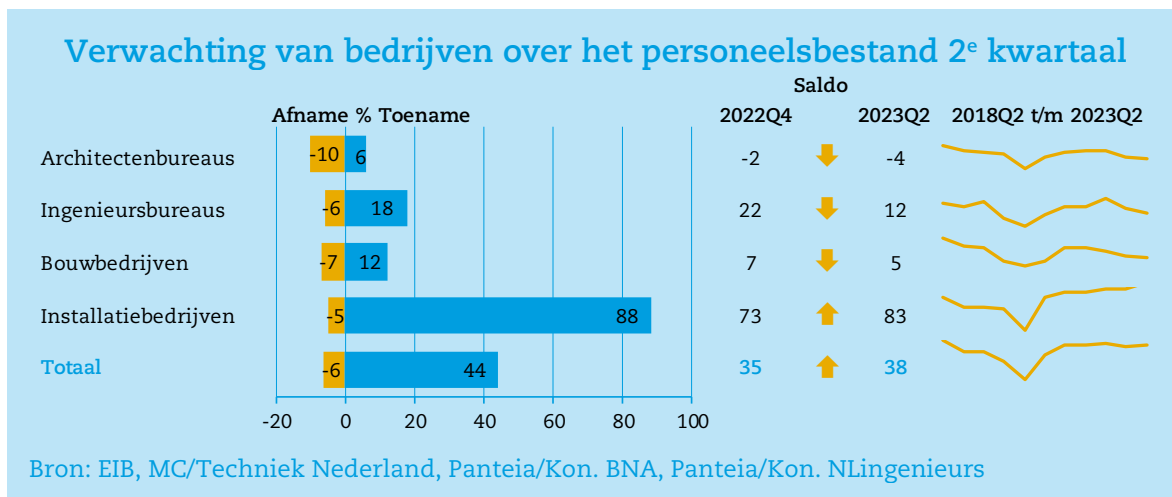

De gemiddelde werkvoorraad in de bouwketen is in de voorjaarsmeting met 0,4 maand gestegen en uitgekomen op 10,2 maanden werk. Bij de architectenbureaus was de gemiddelde werkvoorraad 4,7 maanden werk, bij de ingenieursbureaus is er gemiddeld 6,5 maanden aan werk. Voor beide schakels geldt dat de gemiddelde werkvoorraad onveranderd is ten opzichte van de najaarsmeting. De gemiddelde werkvoorraad bij de bouwbedrijven steeg met 0,3 maanden naar 10,7 maanden werk. De grootste stijging is te vinden bij de installatiebedrijven. Nadat de orderportefeuilles in de najaarsmeting daalde met 2 maanden, is er nu sprake van een stijging van 0,7 maanden. De gemiddelde werkvoorraad komt hiermee uit op 11,2 maanden, het hoogste van de vier schakels.

De omzetverwachting van de bedrijven in de bouwketen is gelijk gebleven; ruim 40% verwacht een toename van de omzet, terwijl bijna 20% een afname verwacht. Kijkend naar de

verschillende schakels zijn er grote verschillen. De architecten zijn als enige schakel per saldo negatief gestemd; meer ondernemers verwachten een afname van de omzet dan een toename. Ook zijn de architecten in deze meting pessimistischer gestemd dan in de vorige meting; per saldo verwacht een kwart van de architecten een afname, tegenover 20% in de najaarsmeting. De bouwbedrijven zijn per saldo nagenoeg neutraal gestemd, de positief en negatief gestemde ondernemers ontlopen elkaar niet veel. Een ruime meerderheid verwacht een onveranderd omzetniveau in het 2^e kwartaal. De ingenieurbureaus en installatiebedrijven zijn per saldo positief gestemd. De verwachting over de omzet is bij de ingenieurbureaus nagenoeg onveranderd ten opzichte van de laatste meting, bij de installateurs is deze verbeterd. Ongeveer driekwart van de installateurs verwacht een toename van de omzet, een vijfde verwacht een afname.

De verwachting omtrent het personeelsbestand voor de bouwketen als geheel is licht verbeterd. Deze stijging komt volledig voor rekening van de installatiebedrijven. Bijna negen op de tien ondernemers in deze schakel verwacht het personeelsbestand uit te breiden, ongeveer 5% verwacht een kleiner personeelsbestand. Bij de overige drie schakels is per saldo sprake van een daling. Bij de bouwbedrijven en architectenbureaus is die daling licht, met ongeveer twee procentpunt. De bouwbedrijven zijn per saldo positief gestemd, de architecten negatief. Bij de ingenieurbureaus is de daling sterker; waar in de najaarsmeting per saldo ongeveer 22% aan een uitbreiding van het personeelsbestand dacht, is dit saldo nu 12%. Voor deze drie schakels geldt overigens dat de overgrote meerderheid van de bedrijven geen verandering in het personeelsbestand verwacht.

2 Architectenbureaus

De gemiddelde werkvoorraad van de architectenbureaus is ten opzichte van de najaarsmeting van 2022 gelijk gebleven op 4,7 maanden werk. De verwachtingen over zowel de omzet als het personeelsbestand zijn per saldo negatief; ongeveer vier op de tien bureaus verwacht een afname van de omzet in het tweede kwartaal, ongeveer 16% verwacht een hogere omzet. Per saldo verwacht ongeveer 7% van de ondernemers een kleiner personeelsbestand in het tweede kwartaal.

In tabel 2.1 staan de resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. De verwachtingen over het belang per marktsector is ten opzichte van de najaarsmeting bij twee van de acht marktsectoren per saldo verslechterd (woningen en winkels). Bij vijf van de acht sectoren is de verwachting per saldo wel positief, maar de sector met het grootste aandeel in de omzet van de bureaus (woningen) is wel negatief geworden. Ongeveer 37% van de architecten verwacht het honorarium te zullen verhogen in het komende kwartaal, terwijl ruim een op de zes juist verwacht het honorarium verlagen. De prijzen voor de diensten van architecten liggen in eerste kwartaal van 2023 gemiddeld 3,5% hoger dan in hetzelfde kwartaal het jaar ervoor.

Tabel 2.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, architectenbureaus

	4 ^e kwartaal 2022		2 ^e kwartaal 2023		
Orderportefeuille (aantal maanden)	4,7		4,7		
Belang ¹ per marktsector	omzet-aandeel	% –	% +	% –	% +
- Woningen	60%	19	38	26	24
- Kantoren	8%	25	13	24	13
- Winkels	2%	37	12	40	9
- Onderwijs	4%	18	24	11	31
- Gezondheidszorg	4%	11	29	7	33
- Stedenbouw	2%	13	36	13	36
- Gemengde projecten	4%	8	26	10	33
- Overig	16%	16	18	13	18
Ontwikkeling honorarium lopend kwartaal	10	33	17	37	
Prijzontwikkeling bij de architecten	2022-II	2022-III	2022-IV	2023-I*	
Prijnsindexcijfers (index 2015 = 100)	118,4	119,0	120,2	121,9	
Jaarmutatatie (%)	3,1	3,2	3,2	3,5	

1 Hier worden alleen bureaus beschouwd die actief zijn in de betreffende sectoren

* voorlopige cijfers

Bron: Panteia/Koninklijke BNA, CBS

3 Ingenieursbureaus

De ingenieursbureaus hebben gemiddeld 6,5 maanden aan werk in voorraad, evenveel als bij de najaarsmeting. Ten opzichte van de voorgaande meting zijn de verwachtingen van de bureaus over zowel de omzet als het personeelsbestand per saldo minder positief. Ruim een op de zes ingenieursbureaus verwacht het personeelsbestand uit te breiden, terwijl ruim 5% een inkrimping verwacht. Ruim driekwart verwacht geen veranderingen. De verwachting van de ingenieursbureaus over de omzet is nagenoeg onveranderd. Per saldo verwacht ongeveer 35% van de ingenieursbureaus een hogere omzet.

In tabel 3.1 worden de uitkomsten van een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren getoond. Per saldo is de verwachting over de tariefontwikkeling ten opzichte van de vorige meting iets getemperd; ruim een kwart van de bureaus verwacht dat de tarieven in de komende drie maanden zullen stijgen, terwijl ongeveer 3% verwacht de tarieven te zullen verlagen. Bij de najaarsmeting van 2022 waren deze percentages nog respectievelijk 41% en 0%. Over de omzetontwikkeling per marktsegment zijn de ingenieursbureaus verdeeld; in twee van de acht marktsegmenten (Utiliteitsbouw en Installaties) zijn de ondernemers minder positief dan in de najaarsmeting. Hierbij zijn de ondernemers bij het segment utiliteitsbouw zelfs per saldo negatief gestemd. Bij de overige marktsegmenten is het sentiment positief en verbeterd ten opzichte van een half jaar geleden.

Tabel 3.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, ingenieursbureaus

	4 ^e kwartaal 2022		2 ^e kwartaal 2023	
Orderportefeuille (aantal maanden)	6,5		6,5	
Verwachting ontwikkeling tarieven (%)	- toename	41	26	
	- gelijk	59	71	
	- afname	0	3	
Omzetontwikkeling ¹ per marktsegment	% –	% +	% –	% +
Utiliteitsbouw	11	41	29	19
Installaties	12	56	13	25
Milieu advisering	8	58	0	67
RO-advisering	11	50	7	57
Projectmanagement	9	48	9	52
Industrie	29	33	0	46
Buitenland	19	31	31	46
Overig	27	36	8	31

¹ Hier worden alleen bureaus beschouwd die actief zijn in de betreffende sectoren

Bron: Panteia/Koninklijke NLI ingenieurs

4 Bouwbedrijven

Bij de bouwbedrijven laten de conjunctuurindicatoren ten opzichte van de najaarsmeting over het algemeen geen sterke ontwikkelingen zien. De gemiddelde werkvoorraad is ten opzichte van de november 2022 met 0,3 maand gestegen tot 10,7 maanden werk. Deze stijging is vooral voor rekening van de gww, waar de gemiddelde werkvoorraad 0,9 maand hoger ligt dan een half jaar geleden. De orderportefeuilles in de b&u zijn met 0,1 maand gedaald. Per saldo verwacht ongeveer 2% van de bouwbedrijven een toename van de omzet, dit was een half jaar geleden nog 8%. De verwachtingen van bouwondernemers omtrent het personeelsbestand zijn nagenoeg onveranderd; per saldo verwacht ongeveer 5% van de bouwbedrijven een uitbreiding, ten opzichte van 7% in de najaarsmeting.

Tabel 4.1 toont de resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren. Het aandeel van bouwbedrijven dat aangeeft geen stagnatie te ondervinden in onderhanden werk is ten opzichte van een half jaar geleden gestegen. Deze stijging is te zien bij zowel de b&u als de gww. De twee voornaamste oorzaken van stagnatie zijn een gebrek aan personeel en onvoldoende orders. Dit geldt voor zowel de b&u als de gww. Bij de b&u is een gebrek aan personeel de belangrijkste oorzaak, bij de gww is het een gebrek aan orders. Zeven op de tien bouwbedrijven classificeert hun orderpositie als normaal. De bedrijven die hun orderpositie groot of klein noemen, ontlopen elkaar met respectievelijk 16% en 14% niet veel. Verder voorziet 70% van de bedrijven gelijkblijvende prijzen in de komende periode. In de najaarsmeting dacht tweederde van de bedrijven nog de prijzen te verhogen.

Tabel 4.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, bouwbedrijven (totaal en naar de deelsectoren B&U en GWW)

		4 ^e kwartaal 2022	2 ^e kwartaal 2023
Geen stagnatie in onderhanden werk (%)	Bouw	47	62
	B&U	46	59
	GWW	49	67
Stagnatie vanwege gebrek aan personeel (%)	Bouw	15	11
	B&U	17	14
	GWW	11	7
Orderportefeuille (aantal maanden)	Bouw	10,4	10,7
	B&U	11,9	11,8
	GWW	7,6	8,5
Beoordeling orderpositie (%)			
- groot		21	16
- normaal		68	70
- klein		10	14
Verwachte prijsontwikkeling (%)			
- toename		67	26
- gelijk		33	70
- afname		0	4

Bron: EIB

5 Installatiebedrijven

Bij de installatiebedrijven is de gemiddelde werkvoorraad ten opzichte van de najaarsmeting met 0,7 maanden gestegen naar 11,2 maanden werk. De omzetverwachting is per saldo verbeterd ten opzichte van een half jaar geleden. Bijna driekwart van de installatiebedrijven verwacht een hogere omzet in het tweede kwartaal, terwijl ongeveer 20% een lagere omzet verwacht. De verwachting over het personeelsbestand is ten opzichte van de najaarsmeting licht gestegen; per saldo verwacht ruim vier op de vijf ondernemers het personeelsbestand uit te breiden.

De resultaten voor een aantal andere conjunctuurgerelateerde indicatoren worden getoond in tabel 5.1. Opnieuw zijn zo goed als alle ondernemers positief over de resultaatverwachting in het tweede kwartaal. Bijna zeven op de tien ondernemers verwacht dat het prijsniveau in het tweede kwartaal ten opzichte van het eerste kwartaal zal toenemen. Hiermee is dat aandeel ongeveer acht procentpunt gedaald ten opzichte van de najaarsmeting. Ongeveer 8% verwacht een lager prijsniveau. De installatiebedrijven zijn ten opzichte van een half jaar geleden per saldo negatief gestemd over de ontwikkeling van de offerteaanvragen. Ruim 15% van de installateurs verwacht een toename van het aantal offerteaanvragen te zien ten opzichte van het eerste kwartaal van 2023, terwijl ongeveer 35% van de bedrijven een lager aantal offerteaanvragen verwacht.

Tabel 5.1 Diverse conjunctuurgerelateerde indicatoren, installatiebedrijven (met minimaal 25 werknemers)

		4 ^e kwartaal 2022	2 ^e kwartaal 2023
Orderportefeuille (aantal maanden)		10,5	11,2
Resultaatverwachting (%)	- winst	100	100
	- quitte	0	0
	- verlies	0	0
Ontwikkeling t.o.v. vorig kwartaal (%):			
Prijsniveau	- toename	76	68
	- gelijk	19	24
	- afname	5	8
Aantal offerteaanvragen (%)	- toename	32	16
	- gelijk	51	49
	- afname	17	35

Bron: MC/Techniek Nederland

Bijlage A De opbouw van de monitor

Sinds 2011 beschrijft het EIB in halfjaarlijkse rapportages de conjunctuur in de bouwketen. Koninklijke BNA, Koninklijke Bouwend Nederland, Koninklijke NLIingenieurs en Techniek Nederland zijn de organisaties die bij dit onderzoek betrokken zijn. De huidige rapportage is de 25^e in de reeks. Deze rapportage behandelt de bouwketen in het eerste hoofdstuk als geheel. In de daarop volgende hoofdstukken wordt ingegaan op de afzonderlijke schakels binnen de bouwketen, die vertegenwoordigd worden door de betreffende organisaties.

In deze rapportage wordt de stand van de conjunctuur in de bouwketen in de eerste helft van 2023 geanalyseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de meest recente conjunctuuronderzoeken van de betrokken brancheorganisaties. Tabel A.1 laat zien welke partijen deze onderzoeken hebben uitgevoerd. De data van het CBS en andere externe bronnen vormen de meest actuele data per 25 mei 2023.

Voor de respons op de verschillende onderzoeken geldt dat deze in relatie tot de onderzochte populaties bevredigend tot goed zijn. Bij het bepalen van de uitkomsten voor de totale bouwketen wordt de personeelsomvang per schakel binnen de bouwketen gebruikt voor de weging van sectorgegevens.

Tabel A.1 Bronvermelding en overzicht van respons per schakel binnen de bouwketen, in aantal en als percentage

Branche	Onderzoek door	Aantal	Percentage najaarsmeting 2022	Percentage voorjaarsmeting 2023
Architectenbureaus	Panteia/Kon. BNA	150	14%	17%
Ingenieursbureaus	Panteia/Kon. NLIingenieurs	34	51%	44%
Bouwbedrijven	EIB	228	26%	29%
Installatiebedrijven	MC/Techniek Nederland	65	16%	14%

Bron: EIB, MC/Techniek Nederland, Panteia/Kon. BNA, Panteia/Kon. NLIingenieurs

De in deze monitor vermelde verwachtingen hebben voor alle schakels betrekking op dezelfde verslagperiode. De verwachtingen in de voorjaarsmeting hebben betrekking op het tweede kwartaal van het jaar, de verwachtingen in de najaarsmeting op het vierde kwartaal. De gemiddelde werkvoorraden hebben betrekking op de maand april.

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl